

1226

I YEAR (T.D.C.) SCIENCE EXAMINATION, 2018

MATHEMATICS

Paper – II

CALCULUS

Time: Three Hours

Maximum Marks: 75

PART – A (खण्ड – अ)

[Marks: 20]

Answer all questions (50 words each).

All questions carry equal marks.

सभी प्रश्न अनिवार्य हैं। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर 50 शब्दों से अधिक न हो।

सभी प्रश्नों के अंक समान हैं।

PART – B (खण्ड – ब)

[Marks: 35]

Answer five questions (250 words each).

Selecting one from each unit. All questions carry equal marks.

प्रत्येक इकाई से एक-एक प्रश्न चुनते हुए, कुल पाँच प्रश्न कीजिए।

प्रत्येक प्रश्न का उत्तर 250 शब्दों से अधिक न हो।

सभी प्रश्नों के अंक समान हैं।

PART – C (खण्ड – स)

[Marks: 20]

Answer any two questions (500 words each).

All questions carry equal marks.

कोई दो प्रश्न कीजिए। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर 500 शब्दों से अधिक न हो।

सभी प्रश्नों के अंक समान हैं।

PART - A / ਖਣਡ - ਅ

Q.1 Answer the following questions:-

ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਕੇ ਉਤਤਰ ਦੀਜਿਏ।

(i) Find the angle between the radius vector and tangent at any point of the curve.

ਨਿਮਨ ਵਕਰ ਕੇ ਕਿਸੀ ਬਿੰਦੂ ਪਰ ਧ੍ਰਿਵਾਨਤਰ ਰੇਖਾ ਤਥਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੇਖਾ ਕੇ ਮਧਾ ਕੋਣ ਜਾਤ ਕੀਜਿਏ।

$$r = a(1-\cos\theta)$$

(ii) State the first mean value theorem.

ਪ੍ਰਥਮ ਮਧਾਮਾਨ ਪ੍ਰਮੇਯ ਕਾ ਕਥਨ ਦੀਜਿਏ।

(iii) Find the Parallel asymptotes of the following curve.

ਨਿਮਨ ਵਕਰ ਕੀ ਸਮਾਨਾਨਤਰ ਅਨੱਤ ਸਪੱਸ਼ਟਿਆਂ ਜਾਤ ਕੀਜਿਏ।

$$(x-3)(x-2)y^2 - 9x^2 = 0$$

(iv) Define Singular Point.

ਵਿਚਿਤ੍ਰ ਬਿੰਦੂ ਕੋ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਜਿਏ।

(v) Write Legendre's Duplication formula.

ਲਿਜੇਨਡਰ ਕਾ ਦ੍ਰਿਗੁਣਨ ਸੂਤਰ ਲਿਖਿਏ।

(vi) Define Quadrature.

ਕ्षੇਤਰਫਲਨ ਕੋ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਜਿਏ।

(vii) Solve -

ਹਲ ਕੀਜਿਏ -

$$(1+x^2) dy = (1+y^2) dx$$

(viii) Solve -

ਹਲ ਕੀਜਿਏ -

$$(x + 2y^3) \frac{dy}{dx} = y$$

(ix) Solve -

ਹਲ ਕੀਜਿਏ -

$$(D^2 - 5D + 6) y = 0$$

(x) Solve -

ਹਲ ਕੀਜਿਏ -

$$p = \tan(px - y)$$

PART - B / ਖਣਡ - ਬ

UNIT -I / ਇਕਾਈ - I

Q.2 Show that the Pedal equation of the ellipse

$$\frac{x^2}{a^2} + \frac{y^2}{b^2} = 1 \text{ is : } \frac{1}{p^2} = \frac{1}{a^2} + \frac{1}{b^2} - \frac{r^2}{a^2 b^2} .$$

ਸਿੱਖ ਕੀਤੇ ਕਿ ਦੀਰਘਵੱਤ੍ਰ ਲੰਬ ਦੀ ਸਮੀਕਾਰਣ $\frac{x^2}{a^2} + \frac{y^2}{b^2} = 1$ ਦਾ ਪਾਦਿਕ ਸਮੀਕਾਰਣ $\frac{1}{p^2} = \frac{1}{a^2} + \frac{1}{b^2} - \frac{r^2}{a^2 b^2}$ ਹੈ।

Q.3 Find the value of 'C' satisfying Cauchy's mean value theorem for the following functions:

ਜਿਸ ਫਲਨ ਯੁਗਮ ਕੇ ਲਿਧੇ ਕੋਥਿ ਮਧਿਮਾਨ ਪ੍ਰਸੇਵ ਕੋ ਸਨ੍ਤੁ਷ਟ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ 'C' ਕਾ ਮਾਨ ਜਾਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

$$f(x) = \sin x ; g(x) = \cos x, x \in \left[0, \frac{\pi}{2}\right].$$

UNIT -II / ਇਕਾਈ - II

Q.4 For the cycloid $x = a(\theta + \sin \theta)$; $y = a(1 - \cos \theta)$

Prove that:

$$P = 4a \cos\left(\frac{\theta}{2}\right).$$

ਚਕੜ ਲੰਬ $x = a(\theta + \sin \theta)$; $y = a(1 - \cos \theta)$ ਕੇ ਲਿਏ

ਸਿੱਖ ਕੀਤੇ ਕਿ

$$P = 4a \cos\left(\frac{\theta}{2}\right).$$

Q.5 Trace the Folium: $x^3 + y^3 = 3axy$.

ਫੋਲਿਯਮ ਕਾ ਅਨੁਰੇਖਣ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ—

$$x^3 + y^3 = 3axy.$$

UNIT -III / ਇਕਾਈ - III

Q.6 Prove that -

ਸਿੱਖ ਕੀਤੇ ਕਿ

$$\int_0^1 \frac{x^{m-1} + x^{n-1}}{(1+x)^{m+n}} dx = B(m, n)$$

Q.7 Prove that -

ਸਿੱਖ ਕੀਤੇ ਕਿ

$$\int_0^\infty \frac{x dx}{1+x^6} = \frac{\pi}{3\sqrt{3}}$$

UNIT -IV / इकाई – IV

Q.8 Solve -

हल कीजिए –

$$\cos(x+y) \frac{dy}{dx} = 1$$

Q.9 Solve -

हल कीजिए –

$$\frac{dy}{dx} + \frac{y}{x} \log y = \frac{y}{x^2} (\log y)^2$$

UNIT -V / इकाई – V

Q.10 Solve -

हल कीजिए –

$$p^2 + 2py \cot x = y^2$$

Q.11 Solve -

हल कीजिए –

$$(D^2 - 1) y = \cos h x$$

PART - C / खण्ड- स

Q.12 If $\frac{2a}{r} = 1 + \cos \theta$, then with usual notations, show that-

$$\frac{ds}{d\psi} = \frac{2a}{\sin^3 \psi}$$

यदि $\frac{2a}{r} = 1 + \cos \theta$, तो सामान्य संकेतन से प्रदर्शित कीजिए–

$$\frac{ds}{d\psi} = \frac{2a}{\sin^3 \psi}$$

Q.13 Find the asymptotes of the following curve:

निम्न वक्र की एक शब्द है अनन्त स्पर्शियां ज्ञात कीजिए–

$$x^3 + 3x^2y - 4y^3 - x + y + 3 = 0$$

Q.14 Find the area included between the following curve and it's asymptote:

निम्न वक्र तथा इसके अनन्तस्पर्शी के मध्य का क्षेत्रफल ज्ञात कीजिए–

$$y^2(a - x) = x^3$$

Q.15 Solve -

हल कीजिए –

$$(y^3 - 2yx^2) dx + (2xy^2 - x^3) dy = 0$$

Q.16 Solve -

हल कीजिए –

$$(D^2 + 2D + 1) y = x \cos x$$